

Хот тохижуулах газар

1933-12-29-нд Сайд нарын Зөвлөлийн 42-р тогтоолын 4-р зүйлээр Улаанбаатар хотын захиргааны шинэчилсэн дүрмийг батлахад захиргаа нь.

- - Хотын аж ахуйн хэлтэс
- -санхүүгийн хэлтэс
- -цэргийн хэлтэс
- -паспорт бичиг эрхлэх хэлтэс
- -ардын гэгээрэл боловсролын тасаг
- -хотын ариун цэвэрийг хянан харгалзах газар
- -бичиг хэргийн анги байхаас гадан
- -барьцаалан зээлдэх ламбордын газар
- -хотын галыг аюулаас хамгаалах газар
- -цагдан сэргийлэх газар /хотын/
- -хотын шүүх
- -хотын прокурор тус тус ажиллана гэж тогтоожээ.

1933-12-29-нд Сайд нарын Зөвлөлөөс 1930 онд батлагдсан Улаанбаатар хотын захиргааны дүрмийг өөрчилж шинэ дүрмийг баталжээ.

Тэр дүрмэнд Улаанбаатар хотын захиргаагардын Сайд нарын Зөвлөлд шууд харьяалагдан захирагдах засаг захиргааны нэгж болохыг заажээ.

1937-2-5нд Сайд нарын Зөвлөлийн 2-р хурлын 2-р зүйлээр Улаанбаатар хотын захиргааны нэрийг өөрчилж нийслэл Улаанбаатар хоты гзахирах яам гэж нэрлэжээ.

Улаанбаатар хотын байдлыг шинэчлэн сайжруулах комиссын даргаар Дэмидыг томилсон байна.

- **-Хороодын захиргааны эрүүл иргэний хэргийг таслан шийтгэхийг**
- **-Хот сайжруулах засах ерөнхий төлөвлөгөөг баталжээ.**
- -1937-3-13-нд УБХ-ын тэргүүлэгчдийн 4-р тогтоолоор нийслэл Улаанбаатар хотын захиргааны яамыг Сайд нарын Зөвлөлийн жинхэнэ гишүүн болгосон.

1937-2-13-нд УБХ-ын тэргүүлэгчдийн 4-р тогтоолоор Сайд нарын Зөвлөлийн 2-р хурлаар хотын захиргааг өөрчлөн нийслэл **Улаанбаатар хотыг захирах яам** болгохоор тогтоожээ.

1937-4-23-нд Сайд нарын Зөвлөлийн 12 дугаар хурлын 4-р зүйлээр нийслэл Улаанбаатар хотыг захирах яамны дүрмийг баталжээ.

1937-5-4-нд УБХ-ын тэргүүлэгчдийн хурлаар нийслэл Улаанбаатар хотыг захирах яамны дүрмийг баталжээ.

Дүрмийн 1-р бүлэгт нийслэл хотын яам нь хотын ба хороодын хурлаар байгуулагдана. Ардын Сайд нарын Зөвлөл, улсын бага хуралд шууд захирагдана. Сайд нарын Зөвлөлийн жинхэнэ гишүүн байхаас гадна хотыг захирах яам нь 9 тэргүүлэгч, 3 орлогчтойгоор хотын хурлаас сонгогдоно гэж заажээ.

Мөн дүрмийн 4-р бүлэгт

Хот захирах яамны дотоод зохион байгуулалт нь

- -Хот сайжруулах хэлтэс /орон сууцны тасаг, түлээ мод бэлтгэх газартай/
- -Захирах тушаах хэлтэс
- -Санхүүгийн хэлтэс
- -Цэргийн хэлтэс
- -Ардын боловсролын хэлтэс
- -Пионы/паспортын/ хэлтсүүдтэй байх.

Мөн шууд захирагдах орон нутгийн чанартай газрууд нь Амгаланбаатар хотын захиргаа, хороо хорьдын захиргаа хотын өнчин ядуусын тэтгэх газар, хүн эмнэлгийн салбарууд гэж заажээ.

Энэ дүрэм нь 1940 онд батлагдсан шинэ үндсэн хуулийг хүртэл хүчин төгөлдөр байжээ.

1939-3 сард хуралдсан улсын 22-р бага хурлын тогтоолоор хотын захиргааг улсын яамдтай адил эрхийг олгосон нь үл тохирох тул хотын яам хэмээхийг өөрчилж улсын дотор хотын захиргааны **нэгтгэсэн дүрмийг** зохиож гаргахыг УБХ-ын тэргүүлэгчид Сайд нарын Зөвлөлд даалгажээ.

1940-10-3-нд Сайд нарын Зөвлөлийн 50-р хурлын 8-р зүйлээр Улаанбаатар хотын хөдөлмөрчин ардын хурал **ба хотын захиргааны дүрмийг** баталжээ. Мөн дүрмэнд хотын захиргааны дотоод зохион байгуулалтыг :

- -Санхүүгийн хэлтэс
- -Ардын гэгээрлийн хэлтэс
- -Эрүүлийг хамгаалах хэлтэс
- -Цэргийн хэлтэс
- -Хот сайжруулах хэлтэс
- -Аж ахуйн хэлтэс гэж тус тус байхаар тогтоожээ.
- 1953 онд Улаанбаатар хотын захиргааны зохион байгуулалт, орон тоо нь:
- -Ерөнхий хэлтэс 1- 42
- -Санхүүгийн хэлтэс 1- 26
- -Гэгээрлийн хэлтэс 1- 9
- -Төлөвлөгөөний комисс 1-19
- -Эрүүлийг хамгаалах хэлтэс 1-8
- -Цэргийн хэлтэс 1- 2
- -Хот сайжруулах 1- 23

Бүгд 7-123 тус тус байсан байна

1964-11-24-нд Сайд нарын Зөвлөлийн 601-р тогтоолоор Нийгэм хангамжийн газрыг өргөтгөж, богино тээврийн баазыг нийгэм хангамжийн авто баазад нэгтгэх.

Хот тохижуулах хэлтсийг газар болгохыг хотын захиргаанд зөвшөөрчээ

1968-12-6-нд Сайд нарын Зөвлөлийн 399-р тогтоолоор орон сууц гудамжны хорооны үлгэрчилсэн дүрмийг баталжээ.

1977 оны 12-25-ны байдлаар Улаанбаатар хотын АДХ-ынгүйцэтгэх захиргааны харьяа газар, байгууллага нь:

- 1 Нэгдлийн захын контор
- 2.Улаанбаатар хотын барилга- архитектурын газар
- 3.Хот цэцэрлэгжүүлэх трест

- 4.Усны аж ахуй, ашиглалтыг удирдах газар
- 5.Гэрэлтүүлэг, чимэглэлийн үйлдвэр
- 6.Кино контор
- 7.Гэрлэх ёслолынордон
- 8.Улаанбаатар хотын барилга засварын нэгдсэн трест
- 9.Хотын мал эмнэлгийн газар
- 10.Гачууртын сангийн аж ахуй
- 11.Партизаны сангийн аж ахуй
- 12.Шувуу фабрик
- 13.Гахай бордох завод
- 14.Ногооны комбинат

Хүнсний барааны өөртөө үйлчлэх их дэлгүүр /универсам/тус тус байжээ

1978-9-11-нд Сайд нарын зөвлөлийн 294-р тогтоолоор Улаанбаатар хотын АДХ-ын гүйцэтгэх захиргааны орон тоог 102 нэгжээр, зохион байгуулалтыг

а/ зохион зааварлах хэлтэс

б/ санхүүгийн хэлтэс

в/ төлөвлөгөөний комисс

г/ статистикийн товчоо

д/ ардын боловсролын хэлтэс

е/ хөдөлмөр нийгэм хангамжийн хэлтэс /гадаадын харьяат иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн асуудал хариуцах тасагтай/

ж/ орон сууц, нийтийн үйлчилгээний хэлтэс

з/ цэрэг иргэний хамгаалалтын хэлтэс

и/ их барилгын хэлтэс

к/ иргэний гэр бүлийн байдлыг бүртгэх хэлтэс

л/ соёлын хэлтэс

м/ эрүүлийг хамгаалах газар

н/ хөдөө аж ахуйг удирдах газар

о/ аж ахуйн хэлтэстэйгээр баталжээ

1989 оны 06 дугаар сарын 22-ний өдрийн Сайд нарын Зөвлөлийн 152 дугаар тогтоолоор Улаанбаатар Хотын Ардын депутатуудын хурлын Гүйцэтгэх захиргааны зохион байгуулалтыг дарга 1, нэгдүгээр орлогч 1, Орлогч дарга 1, /Нийгэм соёл эрхэлсэн, барилгын асуудал эрхэлсэн, орон сууц, нийтийн аж ахуй, хот тохижуулах эрхэлсэн/ хариуцлагатай нарийн бичиг 1 тус тус батлаад аппаратын бүтэцийг нь

Зохион зааварлах хэлтэс

Төлөвлөгөө, Эдийн засгийн хэлтэс

Санхүүгийн хэлтэс/ хянан байцаах тасагтай/

Хөрөнгө оруулалтын хэлтэс

Хөдөлмөр зохицуулах товчоо

Цэргийн хэлтэс

Аж ахуйн хэлтэс

Хууль зүй арбитрын хэлтэс Соёлын хэлтэс

Орон сууц хуваарилалтын тасагтай байхаар тогтсон

Улаанбаатар хотын Ардын депутатуудын хурлын гүйцэтгэх захиргааны харьяанд

Ардын боловсролын хэлтэс

Ахуйн үйлчилгээний Удирдах газар

Байгаль Орчныг хамгаалах газар

Орон сууц, нийтийн аж ахуйг удирдах газар

Тээврийг удирдах газар

Хот тохижуулах газар

Ус сувгийн ашиглалтыг Удирдах газар

Хөдөө аж ахуйг удирдах газар

Телефон радио, ашиглалтын хороо

Эрүүлийг хамгаалах газар

Нийтийн хоолны удирдах газар

Биеийн тамир спортын газар

Аж үйлдвэрийн бараа худалдааны нэгдэл зэргийг ажилуулахаар тогтоосон

1989 оноос өмнө аймаг, хотын хурал, гүйцэтгэх засаглал/ хоёр/ нь нэг даргатай байсан ба 1989 оноос хойш Монгол Улсын аймаг, хотын хурал биеэ даан /орон тооны бус/ даргатай, тэргүүлэгчидтэй болжээ. 1989-1990 Улаанбаатар хотын Ардын Депутатуудын хурлын Тэргүүлэгчдийн хурал 225 депутат, 15 тэргүүлэгчтэй байсан. 1990 оны 01 дүгээр сараас УБХ-ын Ардын хурал гэх болсон. 1990 оны 07 дугар сар хүртэл ажиллаж байсан тэр үед хурал 225 депутат, 15 тэргүүлэгчтэй байв.

Сайд нарын зөвлөлийн 1990 оны 06 дугаар сарын 08-ны 297 дугаар тогтоолоор УБХ-ын АДХГЗ-ны Удирдлагын орон тоог дарга 1, нэгдүгээр орлогч дарга 1, орлогч дарга 4 байхаар тогтоов.

Улаанбаатар хотын Ардын Депутатуудын Хурлын гүйцэтгэх захиргааны аппаратын бүтцийг тогтоосон.

Нийгэм, Эдийн засгийн хөгжлийн хэлтэс

Хүн ам зүй, Хөдөлмөрийн хэлтэс

Санхүүгийн хэлтэс

Хот байгуулалтын хэлтэс

Цэрэг Иргэний хамгаалалтын хэлтэс

Материал хангамжийн хэлтэс

Хэрэг эрхлэх хэлтэс

Орон сууц хувиарлалтын тасаг гэж байсан.

1992 оны 25-р тогтоолыг үндэслэн Нийслэл хотын 4 районыг 6 болгож, Хотын АДХ-ын гүйцэтгэх захиргааг Нийслэл хотын Засаг даргын тамгын газар болгон орон тоо зохион байгуулалтанд доорхи өөрчлөлтийг хийжээ. Үүнд

Удирдлагын хэлтэс

Засаг захиргааны хэлтэс

Санхүүгийн хэлтэс

Цэрэг Иргэний хамгаалалтын хэлтэс

Нийгэм эдийн засгийн бодлогын хэлтэс

Хүн амын бодлогын хэлтэс

Үйлдвэрлэл үйлчилгээний хэлтэс

Статистик мэдээллийнэ хэлтэс

Хянан байцаах хэлтэс

Орон сууц хувиарлалтын хэлтэс

Төлөөлөгчдийн хурлын ажлын алба гэсэн үндсэн зохион байгуулалтай болжээ.

Монгол Улсын Засгийн газрын 1992 оны 09 дүгээр сарын 11-ний өдрийн 25 дугаар тогтоолоор Монгол улсын /шинэ/ Үндсэн хуулийн жаран нэгдүгээр зүйлийн 4, Засаг захиргаа , нутаг дэвсгэр нэгж, түүний удирдлагын тухай" хуулийн хорин наймдугаар зүйлийн 1, 3 дугаар заалтыг үндэслэн Нийслэлийн Удирдлагын Засаг даргаас гадна Засаг даргын орглогч 4, Тамгын газрын дарга бөгөөд Засаг захиргааны хэлтсийн дарга 1 байх, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтцийг дорь дурьдсан хэлтэс тасагтай байхаар тогтоов. Үүнд:

Засаг захиргааны хэлтэс

Санхүүгийн хэлтэс

Цэрэг иргэний хамгаалалтын хэлтэс

Статистик мэдээлэлийн хэлтэс /тооцоолох төвтэй/

Нийгэм, эдийн засгийн бодлогын хэлтэс

Үйлдвэрлэл,үйлчилгээний хэлтэс

Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн хэлтэс

Хянан байцах хэлтэс

Орон сууц хувиарлалтын тасаг

Нийслэлийн Засаг даргын дэргэд дор дурьдсан газар, хэлтэс алба байхаар тогтоосон Үүнд:

Хот байгуулалт, төлөвлөлтийн газар

Барилга, хөрөнгө оруулатын газар

Цагдаагийн газар

Байгаль орчны газар

Хот тохижуулах газар

Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар

Шинжлэх ухаан, боловсролын газар

Эрүүл мэндийн газар

Соёл, олон түмний ажлын хэлтэс

Залуучууд, спортын хороо

Хууль зүйн газар

Өмчийн газар

Татварын алба эдгээ болно. Ийнүү орон нутгийн удирдлагын тогтолцоо 1992 онд батлагдсан үндсэн хуулиар цоо шинэ бүтэцтэйгээр хуульчлагдсан билээ. Үндсэн хуулийн Дөрөвдүгээр бүлгийн тавин есдүгээр зүйлд" Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн удирдлага нь нутгийн өөрөө удирдах ёсыг төрийн удирдлагатай хослуулах үндсэн дээр хэрэгжинэ гэж заасан билээ.

1994 оны 07 дугаар сарын 07-ний өдрийн Монгол Улсын Их хуралаар "Нийслэлийн эрх зүйн байдлын тухай хууль батлагдсан.

Улаабаатар хотын Захирагчийн ажлын албаны тухай "Монгол улсын Засгийн газрын 1994.оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн 229 дүгээр тогтоолоор Улаанбаатар хотын Захирагчийн ажлын албыг тусд нь зохион байгуулан ажилуулах болсон нь засаг захиргааа, аж ахуйн үйлчилгээний ажлын ялгаа заагийг тогтооход чухал ач холбогдолтой болсон.

Нийслэлийн засаг даргын /ажлын алба бую/ Тамгын газар нь

Засаг захиргааны хэлтэс

Санхүүгийн хэлтэс

Цэрэг, Иргэний хамгаалалтын хэлтэс

Эдийн засаг, нийгмийн бодлогын хэлтэс

Хянан байцаах хэлтэс

Статистик мэдээллийн хэлтэстэйгээр ажиллаж байв.

Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтцийг шинэчлэн тогтоох тухай" Монгол Улсын Засгийн газрын 1996 оны 10 дугаар сарын 24-ний өдрийн 263 тоот тогтоолоор Нийслэлийн Удирдлагыг Засаг даргаас гадна Засаг даргын орлогч 1, Засаг даргын Тамгын газрын бүтцийг доорхи байдлаар тогтоосон. Үүнд: Төрийн Захиргааны удирдлагын хэлтэс

Стратегийн бодлого төлөвлөлтийн хэлтэс

Санхүү, эдийн засгийн бодлогын хэлтэс

Нийгмийн бодлогын хэлтэстэй байхаар тогтоосон.

1997 оны 12 дугаар сарын 24-ний өдрийн 246 дугаар тогтоолоор "Гадаад харилцааны хэлтсийг нэмж байгуулсан.

1998 оны 27 дугаар тогтоолоор Статистик мэдээлэл Судалгааны алба, 124 дүгээр тогтоолоор "Архивын алба" 1999 оны 206 дугаар тогтоолоор "Цэрэг Иргэний хамгаалалтын штаб" гэсэн хэрэгжүүлэгч агентлагуудыг байгуулсан.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2000 оны 11 дүгээр сарын 29-ний өдрийн 185 дугаар тогтол гарч Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтцийг нь:

Төрийн захиргааны удирдлагын хэлтэс

Эдийн засаг, стратегийн бодлогын хэлтэс

Санхүүгийн бодлогын хэлтэс

Нийгмийн хөгжлийн бодлогын хэлтэс

Хууль зүйн хэлтэс

Гадаад харилцаа хамтын ажиллагааны хэлтэстэй байхаар тогтоож, Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын дэргэд Төрийн захиргааны даргын үүргийг давхар хариуцуулсан.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2003 оны 09 дүгээр сарын 08-ний өдрийн 201 дүгээр тогтоолоор Нийслэлийн Засаг даргын тамгын газрын бүтцийг нь:

Төрийн Захиргаа хууль зүйн хэлтэс

Стратеги бодлого, төлөвлөлтийн хэлтэс

Санхүү, эдийн засаг, төрийн сангийн хэлтэс

Нийгмийн хөгжлийн бодлогын хэлтэс

Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааны хэлтэс

Цэргийн болон гамшгаас хамгаалах штаб НЗДТГ-ын орон тооны дээд хязгаарыг 60 хүртэл тогтсон.

2004 оны Засгийн газрын 182 дугаар тогтоолоор Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтцийг нь: Төрийн захиргааны удирдлагын хэлтэс / Олон нийттэй харилцах албатай/

Хотын хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн хэлтэс

Санхүү эдийн засаг, төрийн сангийн хэлтэс

Нийгмийн хөгжлийн хэлтэс

Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааны хэлтэс

Цэргийн штаб

Хууль зүйн хэлтэс

Хяналт шинжилгээ үнэлгээний хэлтэс гэсэн 8 хэлтэс 75 хүртэл орон тоотойгоор ажилласан.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2005 оны 1 дүгээр сарын 19-нд 15 дугаар тогтоолоор Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтцийг нь:

Төрийн захиргааны удирдлагын хэлтэс /олон нийттэй харилцах болон хяналт-шинжилгээ үнэлгээний албатай/

Хотын хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн хэлтэс

Нийгмийн хөгжлийн хэлтэс

Санхүү, эдийн засаг, төрийн сангийн хэлтэс

Хууль зүйн хэлтэс

Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааны хэлтэс

Цэргийн штаб зэрэг 7 хэлтэс 70 орон тоотой баталсан.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2005 оны 15 дугаар тогтоолыг үндэслэн "Нийслэлийн Засаг даргын 22 тоот захирамжаар Захирагчийн Ажлын албаны бүтцийг шинэчлэн тогтоосон Захирагчийн ажлын алба нь :

а/ Инженерийн байгууламжийн хэлтэс

б/ Үйлдвэрлэл үйлчилгээний хэлтэс

в/ Хот нийтийн аж ахуйн хэлтэс

г/ Аялал жуулчлалын хэлтэстэйгээр ажиллаж байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны 12 дүгээр сарын 24-нд 68 дугаар тогтоолоор Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтцийг нь: Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагч, Нийслэлийн Засаг даргын орлогч /Санхүү, эдийн засгийн асуудал хариуцсан/ Нийслэлийн Засаг даргын орлогч /Барилга, хот байгуулалт, дэд бүтцийн асуудал хариуцсан/ Нийслэлийн Засаг даргын орлогч / Нийгмийн хөгжлийн асуудал хариуцсан/ Нийслэлийн Засаг даргын орлогч Үйлдвэрлэл, экологийн асуудал хариуцсан/ Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын зохион байгуулалтыг нь

Төрийн захиргааны удирдлагын хэлтэс

Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс

Нийгмийн хөгжлийн хэлтэс

Хотын хөгжлийн бодлогын хэлтэс

Үйлдвэрлэлийн хэлтэс

Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааны хэлтэс

Хууль зүйн хэлтэс

Хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтэс

Цэргийн штаб

Хэвлэл, мэдээллийн алба зэрэг 85 орон тоотойгоор баталсан бүтэцээр одоог хүртэл ажиллаж байна.